DOMSTOLENS DOM

den 20 maj 2003 *

I mål C-469/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Cour de cassation (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Ravil SARL

och

Bellon import SARL,

Biraghi SpA,

angående tolkningen av artikel 29 EG,

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena J.-P. Puissochet, M. Wathelet, R. Schintgen och C.W.A. Timmermans samt domarna C. Gulmann (referent), D.A.O. Edward, P. Jann, V. Skouris, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: S. Alber,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M.-F. Contet,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Ravil SARL, genom A. Lyon-Caen, F. Fabiani och F. Thiriez, avocats,

— Bellon import SARL och Biraghi SpA, genom M. Baffert och A. Baurand, avocats, och F. Giuggia, avvocato,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och L. Bernheim, båda i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom R. Silva de Lapuerta, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom U. Leanza, i egenskap av ombud, biträdd av O. Fiumara, avvocato dello Stato,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom H. van Lier och A.-M. Rouchaud, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 19 februari 2002 av: Bellon import SARL och Biraghi SpA, Frankrikes regering, Italiens regering och kommissionen,

och efter att den 25 april 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Cour de cassation har, genom dom av den 19 december 2000, som inkom till domstolen den 27 december samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av artikel 29 EG.

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan å enda sidan Ravil SARL (nedan kallat Ravil), Frankrike, och å andra sidan Biraghi SpA (nedan kallat Biraghi), Italien, producent av osten Grana Padano, och Bellon import SARL (nedan kallat Bellon), Frankrike, importör och ensamåterförsäljare av Biraghis varor i

Frankrike, angående Ravils saluföring i Frankrike av osten "Grana Padano", under beteckningen "färskriven Grana Padano", som rivits och förpackats i denna medlemsstat.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt och den nationella lagstiftningen

3 I artiklarna 1 och 3 i avtalet mellan Republiken Frankrike och Republiken Italien om skydd av ursprungsbeteckningar, härkomstbeteckningar och beteckningar på vissa varor, som undertecknades i Rom den 28 april 1964 (nedan kallat avtalet mellan Frankrike och Italien), föreskrivs följande:

"Artikel 1

Varje avtalsslutande stat förbinder sig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att effektivt säkerställa skydd av naturprodukter och tillverkade produkter som härrör från den andra statens territorium, från illojal konkurrens vid utövandet av handeln och för att säkerställa ett effektivt skydd för de beteckningar som anges i bilagorna A [varor som härrör från Frankrike] och B [varor som härrör från Italien] i förevarande avtal, i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 2—6 nedan.

...

Artikel 3

De beteckningar som anges i bilaga B till förevarande avtal skall i Republiken Frankrike vara förbehållna italienska produkter eller varor och skall endast användas på de villkor som föreskrivs i Republiken Italiens lagstiftning."

4 I bilaga B till avtalet mellan Frankrike och Italien anges bland annat, avseende ostprodukter, den italienska osten Grana Padano.

5 I Italien har reglerna om skydd för ursprungsbeteckningar för ostar som tillverkats i denna medlemsstat, däribland "Grana Padano", och deras produktionsområden, uppställts i legge n° 125, tutela delle denominazioni di origine e tipiche dei formaggi (lag nr 125 avseende skydd av typ- och ursprungsbeteckningar för ost) av den 10 april 1954 (*GURI* nr 99 av den 30 april 1954, s. 1294), och decreto del Presidente della Repubblica nr 1269, riconoscimento delle denominazioni circa i metodi di lavorazione, caratteristiche merceologiche e zone di produzione dei formaggi (presidentdekret nr 1269 om erkännande av beteckningar avseende framställningsmetoder, varornas försäljningsmässiga egenskaper och områden för framställning av ostar) av den 30 oktober 1955 (*GURI* nr 295 av den 22 december 1955, s. 4401).

6 Ursprungsbeteckningen Grana Padano utsträcktes till att gälla för produkten i riven form genom decreto del Presidente del Consiglio dei ministri, estensione della denominazione di origine del formaggio Grana Padano alla tipologia "grattugiato" (dekret av regeringschefen om utökning av tillämpningen av ursprungsbeteckningen för osten "Grana Padano" till att gälla även "riven" ost) av den 4 november 1991 (*GURI* nr 83 av den 8 april 1992, s. 12, nedan kallat "dekret av den 4 november 1991"), då den rivna osten uteslutande erhålls från en hel ost som har den ifrågavarande ursprungsbeteckningen, på villkor att osten

rivs i produktionsområdet och att den förpackas omedelbart utan behandling eller tillsats av ämnen som kan förändra konserveringen och de ursprungliga organoleptiska egenskaperna.

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

7 I artikel 29 EG föreskrivs följande:

"Kvantitativa exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan skall vara förbjudna mellan medlemsstaterna."

8 Enligt artikel 30 EG skall bestämmelserna i artikel 29 EG inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för export som grundas på hänsyn till bland annat skydd för den industriella och kommersiella äganderätten.

9 I artikel 2 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska [beteckningar] och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153), i dess ändrade lydelse enligt akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EGT C 241, 1994, s. 21, och EGT L 1, 1995, s. 1; nedan kallad förordning nr 2081/92), föreskrivs följande:

"1. Gemenskapsskydd för ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar skall erhållas i enlighet med denna förordning.

2. I denna förordning används följande uttryck med de betydelser som här anges:

a) ursprungsbeteckning: Namn på en region, en ort eller i undantagsfall ett land, använt för att beskriva en jordbruksprodukt eller ett livsmedel

— som härstammar från ifrågavarande region, ort eller land,

och

— vars kvalitet eller egenskaper helt eller väsentligen beror på viss geografisk omgivning med de naturliga och mänskliga faktorer som därtill hör och vars framställning, bearbetning och beredning äger rum i det ifrågavarande geografiska området,

...”

I artikel 4 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”1. För att en jordbruksprodukt eller ett livsmedel skall kunna få en skyddad ursprungsbeteckning (PDO)... måste produkten eller livsmedlet överensstämma med en produktspecifikation.

2. Produktspecifikationen skall omfatta bl. a. följande uppgifter:

a) Produktens eller livsmedlets benämning, inkl. ursprungsbeteckning...

b) En beskrivning av jordbruksprodukten eller livsmedlet, med uppgift i förekommande fall om råvarorna och de viktigaste fysiska, kemiska, mikrobiologiska och/eller organoleptiska egenskaperna hos produkten eller livsmedlet.

c) En definition av det geografiska området...

d) Uppgifter som styrker att produkten eller livsmedlet härstammar från det geografiska området, i den mening som avses i artikel 2.2 a...

e) En beskrivning av vilken metod som använts för framställning av jordbruksprodukten eller livsmedlet och i förekommande fall uppgift om den ursprungliga hävdvunna metoden i trakten.

f) Uppgifter som påvisar sambandet med den lokala omgivningen eller detgeografiska ursprunget i den mening som avses i artikel 2.2 a...

g) Uppgifter om de kontrollorgan som föreskrivs i artikel 10.

h) Uppgifter om hur märkning sker med skyddad ursprungsbeteckning... eller jämbördiga traditionella nationella beteckningar.

i) De övriga uppgifter som föreskrivits av gemenskapen och/eller nationella stadganden."

11 I artiklarna 5—7 föreskrivs det normala registreringsförfarandet för PDO. I detta förfarande ingår en ansökan till kommissionen genom en medlemsstat (artikel 5.4 och 5.5). Denna ansökan skall innehålla en produktspecifikation i enlighet med artikel 4 (artikel 5.3). Kommissionen skall kontrollera att ansökan innehåller alla de uppgifter som föreskrivs i artikel 4 (artikel 6.1). Om kommissionen finner att ansökan skall bifallas, skall den i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra bland annat produktens benämning, ansökningens huvudsakliga innehåll och hänvisningar till de nationella föreskrifter som kan finnas om produktens framställning och beredning (artikel 6.2). Varje medlemsstat och varje lagligen berörd fysisk eller juridisk person får framställa invändning mot den begärda registreringen. Invändningen prövas då enligt ett fastställt förfarande (artikel 7). Om någon invändning inte gjorts skall kommissionen registrera beteckningen och offentliggöra den i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (artikel 6.3 och 6.4).

12 I artikel 8 föreskrivs följande:

"Beteckningarna PDO... eller motsvarande traditionella nationella angivelser för skyddade ursprungsbeteckningar eller skyddade geografiska beteckningar får endast användas på jordbruksprodukter och livsmedel som uppfyller denna förordnings krav."

13 I artikel 10.1 föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall se till att, inom sex månader från det att denna förordning har trätt i kraft, kontrollorgan har upprättats med uppgift att säkerställa att jordbruksprodukter och livsmedel som bär en skyddad beteckning uppfyller de krav som fastställts i produktspecifikationen."

14 I artikel 13.1 a föreskrivs att registrerade beteckningar skall skyddas mot varje direkt eller indirekt kommersiellt bruk av den skyddade beteckningen för produkter som inte omfattas av registreringen i den mån dessa produkter är jämförbara med de produkter som har registrerats under beteckningen i fråga eller detta bruk av den skyddade beteckningen innebär att dennas anseende exploateras.

15 I artikel 17 föreskrivs ett förenklat förfarande för registrering av beteckningar som redan är skyddade enligt lag:

"1. Inom sex månader efter det att denna förordning har trätt i kraft, skall medlemsstaterna meddela kommissionen vilka hos dem skyddade beteckningar... de önskar registrera i enlighet med denna förordning.

...

2. I enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 15 [biträde av en kommitté som skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och, i förekommande fall, ingripande från rådets sida] skall kommissionen registrera de av de beteckningar som avses i punkt 1 vilka uppfyller kraven i artikel 2 och 4. Artikel 7 [rätt att framställa invändning] skall inte vara tillämplig....

3. Medlemsstaterna får bibehålla det nationella skyddet för de beteckningar som de har meddelat i enlighet med punkt 1 intill dess att beslut om registrering i enlighet med denna förordning har fattats."

16 Den 12 juni 1996 antog kommissionen förordning (EG) nr 1107/96 om registrering av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar enligt förfarandet i artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 (EGT L 148, s. 1).

17 Genom denna förordning, som trädde i kraft den 21 juni 1996, registreras bland annat den skyddade ursprungsbeteckningen Grana Padano (nedan kallad PDO) under rubriken Ostar.

Tvisten vid den nationella domstolen

18 Ravil importerar, river, förpackar och distribuerar olika sorters ostar i Frankrike. Vid tidpunkten då talan väcktes vid den nationella domstolen gällde detta bland annat Grana Padano, som bolaget i fråga saluförde under beteckningen "färskriven Grana Padano" och för vilken det år 1989 utvecklat en förpackningsteknik.

19 År 1996 stämde Bellon och Biraghi bolaget Ravil vid Tribunal de commerce i Marseille (Frankrike). Härvid yrkade de att Ravil skulle åläggas att upphöra med all distribution av ost under beteckningen färskriven Grana Padano och ersätta den skada som de ansåg sig ha lidit sedan år 1992.

20 De grundade sin talan på artiklarna 1 och 3 i avtalet mellan Frankrike och Italien och på dekret av den 4 november 1991, som trädde i kraft år 1992, till den del det däri för användningen av beteckningen Grana Padano för riven ost uppställs kravet att osten skall rivas i produktionsområdet och att den skall förpackas omedelbart därefter under omständigheter som anges i dekretet.

21 Genom dom av den 5 november 1997 biföll Tribunal de commerce i Marseille talan och ålade Ravil att erlägga skadestånd jämte ränta för de marknadsföringsåtgärder som vidtagits sedan år 1992 och förbjöd Ravil att sälja ost under beteckningen färskriven Grana Padano.

22 Ravil överklagade denna dom.

23 Cour d'appel i Aix-en-Provence (Frankrike) fastställde detta avgörande genom dom av den 5 mars 1998 och ansåg det vara tillräckligt styrkt att saluföringen av riven ost med beteckningen Grana Padano i Frankrike sedan år 1992 uppfyller rekvisiten för illojal konkurrens, eftersom Ravil kringgått den italienska regleringen för att utföra åtgärderna till lägre kostnader och ta marknadsandelar från de konkurrenter som iakttagit bestämmelserna.

24 Ravil överklagade denna dom till Cour de cassation. Sistnämnda domstol hänvisade till domarna av den 9 juni 1992 i mål C-47/90, Delhaize och Le Lion (REG 1992, s. I-3669), och av den 16 maj 2000 i mål C-388/95, Belgien mot Spanien (REG 2000, s. I-3123), och ansåg att frågans avgörande beror på tolkningen av artikel 29 EG.

25 Cour de Cassation har således vilandeförklarat målet och ställt följande tolkningsfråga till domstolen:

"Skall artikel 29 [EG] anses utgöra hinder för en nationell lagstiftning, varigenom ursprungsbeteckningen Grana Padano förbehålls ost som rivs inom produktionsområdet, när en sådan skyldighet inte är absolut nödvändig för bibehållandet av särskilda egenskaper som produkten har förvärvat[?]"

Tolkningsfrågan

26 Domstolen konstaterar inledningsvis att produktspecifikationen på grundval av vilken PDO Grana Padano registrerades genom förordning nr 1107/96 uttryckligen hänvisar till dekretet av den 4 november 1991 avseende de krav som skall iakttas enligt nationella bestämmelser i den mening som avses i artikel 4.2 i i förordning nr 2081/92.

27 Inom ramen för det genom artikel 234 EG inrättade samarbetet mellan de nationella domstolarna och EG-domstolen ankommer det på EG-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, så att den kan avgöra det mål som är anhängigt vid den. I detta syfte åligger det EG-domstolen att i förekommande fall omformulera den fråga som har ställts till den (se bland annat dom av den 28 november 2000 i mål C-88/99, Roquette Frères, REG 2000, s. I-10465, punkt 18). Domstolen kan även vara tvungen att beakta gemenskapsrättsliga regler som den nationella domstolen inte har nämnt i sin fråga (se bland annat dom av den 18 maj 2000 i mål C-230/98, Schiavon, REG 2000, s. I-3547, punkt 37).

28 Den nationella domstolen har i sina domskäl angett att dekretet av den 4 november 1991 utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportåtgärd. Denna domstol vill således få klarhet i huruvida artikel 29 EG utgör hinder mot en sådan nationell reglering.

29 Tvisten vid den nationella domstolen avser två på varandra följande perioder. Den första perioden, avseende vilken avtalet mellan Frankrike och Italien gäller, avser tiden mellan år 1992, det datum då dekretet av den 4 november 1991 trädde i kraft, och den 20 juni 1996. Den andra perioden, avseende vilken förordningarna nr 2081/92 och 1107/96 gäller, inleddes den 21 juni 1996, det datum då förordning nr 1107/96 trädde i kraft, genom vilken PDO "Grana Padano" registrerades.

30 För att avgöra målet vid den nationella domstolen är det nödvändigt att den nationella domstolen gör en fristående prövning av var och en av de båda perioderna.

31 För att tolkningsfrågan skall kunna få ett användbart svar, skall den omformuleras vad beträffar var och en av dessa perioder. Avseende dessa perioder gäller avtalet mellan Frankrike och Italien respektive förordningarna nr 2081/92 och 1107/96, till vilka den nationella domstolen inte har hänvisat.

32 Inledningsvis påpekar domstolen även att det i målet vid den nationella domstolen är fråga om rivning och förpackning som skett i ett annat led än detaljhandelsförsäljnings- och restaurangverksamhetsleden, avseende vilka det inte bestritts att dekretet av den 4 november 1991 inte är tillämpligt.

33 När det i förevarande dom härefter kommer att hänvisas till kravet att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet, avses endast rivning och förpackning i andra led än detaljhandelsförsäljnings- och restaurangverksamhetsleden.

Perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft

34 Vad beträffar perioden mellan år 1992 och den 20 juni 1996, har den italienska regeringen understrukit att dekretet av den 4 november 1991 trädde i kraft efter avtalet mellan Frankrike och Italien, enligt vilket de italienska ursprungsbeteckningarna som angavs i en bilaga till avtalet skulle iakttas i Frankrike. Enligt den italienska regeringen är det tveksamt huruvida nämnda dekret är tillämpligt i tvisten vid den nationella domstolen, eftersom det i avtalet mellan Frankrike och Italien inte hänvisas till osten färskriven Grana Padano utan endast föreskrivs en skyldighet att iaktta ursprungsbeteckningen för hel ost. Den italienska regeringen anser att det ankommer på den nationella domstolen att utreda denna rättsfråga och att Ravil, för det fall att den nationella domstolen skulle komma fram till att dekretet av den 4 november 1991 inte är tillämpligt, inte kan anklagas för att ha åsidosatt detta dekret under den aktuella perioden.

35 Domstolen påpekar i detta avseende att det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om dekretet av den 4 november 1991 kan tillämpas avseende denna period med stöd av avtalet mellan Frankrike och Italien. Det är således endast om detta är fallet som ett svar på tolkningsfrågan kan vara av betydelse för avgörandet av målet vid den nationella domstolen avseende nämnda period.

36 Med detta förbehåll vill den nationella domstolen, vad beträffar perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft, få klarhet i huruvida artikel 29 EG skall tolkas på så sätt att den utgör hinder mot att ett avtal som ingåtts mellan två medlemsstater, A och B, såsom avtalet mellan Frankrike och Italien, medför att nationell lagstiftning i medlemsstat B, såsom den som den nationella domstolen avser, enligt vilken — i fråga om saluförd riven ost — ursprungsbeteckningen för en ost som är skyddad i medlemsstat B är förbehållen ost som rivits och förpackats i produktionsområdet, blir tillämplig i medlemsstat A.

37 Domstolen erinrar inledningsvis om att bestämmelserna i en konvention som gäller för två medlemsstater inte kan tillämpas på förbindelserna mellan de två staterna om de visar sig strida mot reglerna i fördraget, bland annat mot fördragets regler om fri rörlighet för varor (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 1992 i mål C-3/91, Exportur, REG 1992, s. I-5529, punkt 8; svensk specialutgåva, volym 13, s. 159).

38 Domstolen påpekar därefter att frågan, efter att den omformulerats, avser huruvida det bilaterala avtalet till följd av att det medför att nationell lagstiftning i medlemsstat B, såsom den som är i fråga vid den nationella domstolen, blir tillämplig i medlemsstat A, utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion och, om denna fråga besvaras jakande, huruvida denna begränsning kan vara berättigad med hänsyn till skyddet för den industriella och kommersiella äganderätten och särskilt för den ifrågavarande ursprungsbeteckningens goda anseende, till att varans kvalitet och egenskaper skall bibehållas samt till att varans äkthet skall garanteras.

Huruvida ett bilateralt avtal som innebär att ett krav på att produkten skall rivas och förpackas i produktionsområdet blir tillämpligt på en produkt för vilken en ursprungsbeteckning, såsom beteckningen Grana Padano, får användas, utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion.

39 Ravil, den spanska regeringen samt — implicit — den italienska regeringen och kommissionen anser att ett krav på att osten skall rivas och förpackas i produktionsområdet utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG.

40 Domstolen erinrar i detta avseende om att det enligt artikel 29 EG är förbjudet med alla åtgärder som har till syfte eller verkan att specifikt hindra exportflödet och därigenom skapa en skillnad i behandlingen av en medlemsstats inrikes- respektive utrikeshandel, så att den berörda medlemsstatens inhemska produk-

tion eller inhemska marknad tillförsäkras en särskild fördel (se bland annat, vad beträffar nationella åtgärder, dom av den 23 maj 2000 i mål C-209/98, Sydhavnens Sten & Grus, REG 2000, s. I-3743, punkt 34).

41 Ett bilateralt avtal, enligt vilket ett krav på att produkten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet blir tillämpligt på en ursprungsbeteckning, såsom beteckningen Grana Padano, innebär att ost som tillverkas inom produktionsområdet och som uppfyller de andra krav som uppställs för att ursprungsbeteckningen skall få användas, inte får rivas utanför detta område vid äventyr av att beteckningen annars inte får användas för den.

42 För ursprungsbetecknad ost som transporteras inom produktionsområdet kvarstår däremot rätten att använda ursprungsbeteckningen då osten har rivits och förpackats där i enlighet med den nationella lagstiftningen.

43 Det bilaterala avtal som gör denna lagstiftning tillämplig i en annan medlemsstat får således till verkan att specifikt hindra exportflödet av ost för vilken ursprungsbeteckningen kan användas och därigenom skapa en skillnad i behandlingen av en medlemsstats inrikes- respektive utrikeshandel. Avtalet medför således kvantitativa exportrestriktioner i den mening som avses i artikel 29 EG (se, för ett liknande resonemang, beträffande en nationell åtgärd, domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkterna 38 och 40—42).

44 Ett avtal som ingåtts mellan två medlemsstater, A och B, såsom avtalet mellan Frankrike och Italien, utgör således, till den del det medför att nationell lagstiftning i medlemsstat B, såsom den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, blir tillämplig i medlemsstat A, en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG.

Huruvida ett bilateralt avtal som medför att ett krav på att ost skall rivas och förpackas inom produktionsområdet blir tillämpligt är berättigat

45 Ravil har gjort gällande att ett krav på att ost skall rivas och förpackas inom produktionsområdet strider mot artikel 29 EG, eftersom en sådan skyldighet inte är absolut nödvändig för bibehållandet av de särskilda egenskaper som produkten har förvärvat.

46 Bellon, Biraghi, den spanska och den italienska regeringen samt kommissionen anser att kravet som är i fråga vid den nationella domstolen är berättigat med hänsyn till skyddet för den industriella och kommersiella äganderätten. De anser att praxis enligt domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien kan tillämpas i förevarande mål. I denna dom ansåg domstolen att en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion — och som utgörs av en skyldighet att buteljera ett vin med ursprungsbeteckning inom produktionsområdet för att kunna använda ursprungsbeteckningen — var berättigad, eftersom den syftade till att skydda ursprungsbeteckningens anseende genom att förutom att garantera produktens äkthet bevara dess kvaliteter och egenskaper.

47 Domstolen erinrar inledningsvis om att enligt artikel 30 EG skall bestämmelserna i artikel 29 EG inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för export som är berättigade bland annat med hänsyn till intresset att skydda den industriella och kommersiella äganderätten.

48 Det finns inom gemenskapslagstiftningen en allmän tendens att betona produkternas kvalitet inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, för att gynna dessa produkters anseende, bland annat genom användningen av ursprungsbeteckningar som är föremål för ett särskilt skydd (se domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkt 53). Denna tendens har visat sig inom kvalitetsvinssektorn genom antagandet av rådets förordning (EEG)

nr 823/87 av den 16 mars 1987 om särskilda bestämmelser om kvalitetsvin framställt inom specificerade områden (EGT L 84, s. 59; svensk specialutgåva, område 3, volym 23, s. 65), som upphävts och ersatts av rådets förordning (EG) nr 1493/1999 av den 17 maj 1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för vin (EGT L 179, s. 1). Den har även visat sig, avseende andra jordbruksprodukter, genom antagandet av förordning nr 2081/92, som mot bakgrund av dess ingress bland annat syftar till att uppfylla konsumenternas förväntningar i fråga om kvalitetsprodukter och produkter av ett visst geografiskt ursprung samt underlätta för tillverkarna att på lika konkurrensvillkor få bättre ersättning för en faktisk kvalitativ prestation.

49 Ursprungsbeteckningar omfattas av den industriella och kommersiella äganderätten. De tillämpliga bestämmelserna skyddar dem som omfattas av beteckningarna mot missbruk av tredje man som önskar dra fördel av det goda anseende som de nämnda ursprungsbeteckningarna har förvärvat. Syftet med ursprungsbeteckningarna är att garantera att produkten kommer från ett visst geografiskt område och har vissa särskilda egenskaper. Sådana beteckningar kan åtnjuta ett högt anseende bland konsumenterna och vara ett viktigt medel att dra till sig en kundkrets för de producenter som uppfyller kraven för att få använda dem. Ursprungsbeteckningarnas anseende beror på den framtoning som dessa har bland konsumenterna. Denna framtoning beror huvudsakligen på speciella särdrag och mer allmänt på produktens kvalitet. Det är kvaliteten som slutligen ligger till grund för produktens anseende (se punkterna 54—56 i domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien). Sambandet i konsumentens medvetande mellan producenternas anseende och kvaliteten på produkterna beror dessutom på att han är övertygad om att de produkter som sålts under ursprungsbeteckningen är äkta.

50 Ett bilateralt avtal såsom avtalet mellan Frankrike och Italien syftar, i den mån det däri uppställs ett krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet, till att de som får använda den berörda ursprungsbeteckningen skall kunna behålla kontrollen över en av produktens utformningar på marknaden. Det krav som blir tillämpligt genom avtalet syftar till att bättre skydda produktens kvalitet och äkthet och följaktligen ursprungsbeteckningens goda anseende, som de som omfattas av ursprungsbeteckningen fullständigt och kollektivt är ansvariga för.

51 I detta sammanhang kan ett sådant bilateralt avtal tillämpas på förhållandet mellan de två avtalsslutande medlemsstaterna, trots dess restriktiva verkningar på handeln, om det visas att det utgör ett nödvändigt och proportionerligt medel för att upprätthålla det goda anseende som ursprungsbeteckningen i fråga åtnjuter (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkterna 58 och 59).

52 I detta avseende konstaterar domstolen att en ost som osten Grana Padano konsumeras i stor omfattning i riven form och att alla produktionsmoment som genomförs för att den skall få denna utformning genomförs särskilt för att ge den en viss smak, en färg eller konsistens som uppskattas av konsumenten.

53 Att riva och förpacka osten utgör således viktiga produktionsmoment som kan skada kvaliteten och som en följd av detta ursprungsbeteckningens goda anseende om de görs under omständigheter som leder till en produkt som inte överensstämmer med de organoleptiska kvaliteter som förknippas med denna. Dessa åtgärder kan även äventyra garantin avseende produktens äkthet på grund av att de med nödvändighet medför att den ursprungsmärkning som har gjorts av osten när den var hel avlägsnas.

54 I dekretet av den 4 november 1991 anges på ett detaljerat sätt de krav som den rivna osten som marknadsförs under beteckningen Grana Padano skall uppfylla.

55 Enligt artikel 1 i dekretet skall den rivna osten framställas utan behandling eller tillsats av ämnen som kan förändra konserveringen och de organoleptiska egenskaperna.

56 Enligt artikel 2 i dekretet skall den rivna osten ha följande egenskaper:

— Fetthalt/torrsubstanshalt över eller lika med 32 procent.

— Ålder högre eller lika med nio månader och inom de gränser som fastställs enligt produktionsnivån.

— Livsmedelstillsatser enligt gällande lagstiftning.

— Organoleptiska egenskaper: som är förenliga med definitionerna enligt produktionsnivån.

— Fukt: högre eller lika med 25 procent och lägre eller lika med 35 procent.

— Utseende: inte i pulverform och homogena, partiklarna på en diameter som är lägre än 0,5 mm får inte överstiga 25 procent av den sammanlagda produkten.

— Kvantitet kanter: mindre eller lika med 18 procent.

— Aminosyresammansättning: skall skilja sig från vad som gäller för Grana Padano.

57 Iakttagandet av dessa krav innebär mycket exakta tekniska ingrepp och kontroller som avser ostens äkthet och kvalitet. För vissa ostar är det nödvändigt med särskilda bedömningar, särskilt av denna produkts organoleptiska egenskaper och sammansättning.

58 Eftersom riven färskost dessutom är en mycket känslig produkt, krävs det för att dess organoleptiska egenskaper skall bevaras att den förpackas omedelbart under sådana omständigheter att den inte torkar.

59 För övrigt kan den rivna produktens äkthet bättre garanteras om den omedelbart förpackas i en förpackning som märks med ursprungsbeteckning. Den rivna produkten är i sig svårare att identifiera än en hel ost.

60 I detta sammanhang skall det medges att kontroller som utförs utanför produktionsområdet inte ger lika stor garanti för produktens kvalitet och äkthet som kontroller som utförs inom produktionsområdet av dem som omfattas av beteckningen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkt 67). Dels är de kontroller som görs inom produktionsområdet under ansvar av dem som fått använda ursprungsbeteckningen nämligen grundliga och systematiska och görs av yrkesmän som har specialkännedom om produktens egenskaper, dels är det svårt att tänka sig att de som representerar dem som får använda ursprungsbeteckningen effektivt kan införa sådana kontroller i övriga medlemsstater.

61 Risken för bristande kvalitet och äkthet hos den produkt som slutligen erbjuds för konsumtion är följaktligen större när den har rivits och förpackats utanför produktionsområdet än när detta har skett inom detta område (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkt 74).

62 Detta konstaterande motsägs inte av den omständigheten att produkten, åtminstone under vissa omständigheter, kan rivas i detaljhandeln och på restauranger utanför produktionsområdet. I princip skall osten rivas inför konsumentens ögon, eller åtminstone kan konsumenten kräva detta för att bland annat kunna kontrollera att den använda osten är ursprungsmärkt. Rivning och förpackning som sker före detaljhandels- eller restaurangledet utgör på grund av mängden använda produkter, för det fall att det görs en otillräcklig kontroll av produktens äkthet och kvalitet, en mer reell risk för en ursprungsbeteckning goda anseende än åtgärder som vidtas i detaljhandeln eller på restauranger.

63 Ett bilateralt avtal som medför att ett krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet blir tillämpligt för att bevara produktens goda anseende genom att förstärka kontrollen över dess speciella särdrag och dess kvalitet kan anses berättigat såsom en åtgärd för att skydda den ursprungsbeteckning som de berörda näringsidkarna kollektivt omfattas av och som för dessa är av avgörande betydelse (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkt 75).

64 Den restriktion som följer av detta kan anses nödvändig för att förverkliga det eftersträvade målet, i den meningen att det inte finns några alternativa åtgärder som är mindre restriktiva genom vilka målet kan nås.

65 Ursprungsbeteckningen skulle i detta avseende inte ges ett likvärdigt skydd genom att en skyldighet infördes för de näringsidkare som är etablerade utanför produktionsområdet att, med hjälp av lämplig etikettering, upplysa konsumenterna om att rivningen och förpackningen har skett utanför detta område. En inverkan på kvaliteten eller äktheten hos en ost som rivits och förpackats utanför produktionsområdet, till följd av de risker som är förbundna med attt riva och förpacka ost, skulle nämligen kunna skada anseendet för samtliga ostar som saluförs under ursprungsbeteckningen, däribland dem som rivits och förpackats

inom produktionsområdet, under kontroll av dem som har rätt att använda ursprungsbeteckningen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien, punkterna 76 och 77).

66 Domstolen påpekar därefter att den restriktion som följer av ett sådant bilateralt avtal som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen är berättigad med hänsyn till skyddet för den industriella och kommersiella äganderätten och särskilt för den ifrågavarande ursprungsbeteckningens goda anseende, till att varans kvalitet och egenskaper skall bibehållas samt till att varans äkthet skall garanteras.

67 Vad beträffar perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft, skall tolkningsfrågan således besvaras så att artikel 29 EG skall tolkas på så sätt att den inte utgör hinder mot att ett avtal som ingåtts mellan två medlemsstater, A och B, såsom avtalet mellan Frankrike och Italien, medför att nationell lagstiftning i medlemsstat B, såsom den som den nationella domstolen avser, enligt vilken — i fråga om saluförd riven ost — ursprungsbeteckningen för en ost som är skyddad i medlemsstat B är förbehållen ost som rivits och förpackats i produktionsområdet, blir tillämplig i medlemsstat A.

Perioden efter det att förordning nr 1107/96 trätt i kraft

68 I tolkningsfrågan, i den mån den hänför sig till den period som började den 21 juni 1996, aktualiseras tolkningssvårigheter som liknar dem som är föremål för domstolens prövning i mål C-108/01, Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita (REG 2003, s. I-5121), vari dom meddelas denna dag, angående krav på skivning och förpackning inom produktionsområdet för Prosciutto di Parma (parmaskinka), som är en annan produkt som omfattas av en PDO enligt förordningarna nr 2081/92 och 1107/96.

69 Såsom i nämnda dom krävs det, för att kunna besvara tolkningsfrågan som ställts i förevarande mål, att det ges tolkningsdata beträffande fyra rättsfrågor.

70 För det första skall domstolen pröva om förordning nr 2081/92 skall tolkas på så sätt att den utgör hinder för att det för användningen av en PDO uppställs ett krav på att sådana åtgärder som rivning och förpackning av produkten skall ske inom produktionsområdet.

71 För det andra skall domstolen pröva om den omständigheten att det för användningen av PDO Grana Padano för riven ost som saluförs uppställs ett sådant krav utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG.

72 För det tredje skall domstolen pröva, för det fall frågan besvaras jakande, om kravet i fråga kan anses berättigat och följaktligen förenligt med den sistnämnda bestämmelsen.

73 För det fjärde skall domstolen slutligen pröva om detta krav kan åberopas gentemot näringsidkare, trots att de inte fått kännedom om det.

Huruvida det är möjligt att för användningen av PDO uppställa ett krav på att produkten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet

74 Bellon, Biaghi, den franska och den italienska regeringen och kommissionen anser i huvudsak att förordning nr 2081/92 inte utgör hinder mot att det för

användningen av en PDO uppställs ett krav på att sådana åtgärder som rivning och förpackning av produkten skall ske inom produktionsområdet.

75 I detta avseende framgår det av såväl ordalydelsen som systematiken i förordning nr 2081/92 att produktspecifikationen utgör medlet för att fastställa omfattningen av det enhetliga skydd som genom denna förordning införs i gemenskapen.

76 I artikel 4.1 i förordning nr 2081/92 uppställs som krav för att omfattas av en PDO att produkten överensstämmer med en produktspecifikation. I artikel 8 i denna förordning uppställs som krav för att en produkt skall märkas med PDO att den överensstämmer med förordningen och således med produktspecifikationen. I artikel 13 fastställs därefter innehållet av det enhetliga skydd som den registrerade beteckningen ger. I artikel 10.1 anges att de kontrollorgan som skall upprättas i varje medlemsstat har till uppgift att säkerställa att jordbruksprodukter och livsmedel som bär en PDO uppfyller de krav som fastställts i produktspecifikationen.

77 Enligt artikel 4.2 i förordning nr 2081/92 skall produktspecifikationen innehålla åtminstone de delar som, icke uttömmande, finns uppräknade i denna bestämmelse.

78 Produktspecifikationen skall således innehålla bland annat de delar som anges i artikel 4.2 b, d, e, h och i, nämligen följande:

— En beskrivning av produkten, med uppgift i förekommande fall om dess viktigaste fysiska, kemiska, mikrobiologiska och/eller organoleptiska egenskaper.

— Uppgifter som styrker att produkten härstammar från ett visst geografiskt område.

— En beskrivning av vilken metod som använts för framställning av produkten och i förekommande fall uppgift om den ursprungliga hävdvunna metoden i trakten.

— Uppgifter om hur märkning sker med beteckningen PDO.

— De övriga uppgifter som föreskrivits av gemenskapen och/eller nationella stadganden.

79 Produktspecifikationen innehåller således en detaljerad beskrivning av den skyddade produkten, som fastställs av de berörda tillverkarna under kontroll av den medlemsstat som överlämnar den, och därefter av kommissionen, vilken registrerar PDO antingen enligt det normala förfarandet enligt artiklarna 5—7 eller enligt det förenklade förfarandet enligt artikel 17 i förordning nr 2081/92.

80 Enligt denna definition fastställs samtidigt omfattningen av de skyldigheter som skall iakttas för användningen av PDO och följaktligen omfattningen av det skydd som ges gentemot utomstående genom att PDO registreras, varigenom regler som anges eller avses i produktspecifikationen stadfästs på gemenskapsnivå.

81 Domstolen konstaterar i detta avseende att ordalydelsen i artikel 4 i förordning nr 2081/92 inte på något sätt utesluter att det fastställs särskilda tekniska regler som är tillämpliga på åtgärder som leder till olika utformningar av en och samma

produkt på marknaden, för att produkten för var och en av dessa utformningar skall uppfylla det kvalitetskriterium som konsumenterna, enligt tredje skälet i denna förordning, tenderar att fästa större vikt vid sedan flera år tillbaka, dels garanterar ett visst geografiskt ursprung, vilket det finns en allt större efterfrågan på enligt nämnda skäl.

82 Med beaktande av dessa två syften kan särskilda tekniska regler följaktligen föreskrivas för sådana åtgärder som rivning och förpackning av produkten.

83 Domstolen drar således slutsatsen att förordning nr 2081/92 skall tolkas på så sätt att den inte hindrar att det för användning av en PDO uppställs ett krav på att sådana åtgärder som rivning och förpackning av produkten skall ha skett inom produktionsområdet, då ett sådant krav föreskrivs i produktspecifikationen.

Huruvida kravet att produkten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet för PDO Grana Padano utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion

84 Bellon och Biraghi anser att registreringen av PDO Grana Padano enligt förordning nr 1107/96 innebär att ingen åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion kan anses föreligga. En sådan åtgärd kan nämligen endast vidtas av en medlemsstat. Efter att en PDO registrerats av kommissionen, omfattas det skydd som uppkommit inte längre av lagstiftningen i den medlemsstat där produkten har sitt ursprung, utan av de gemenskapsrättsliga bestämmelserna, vilka med hänsyn till normhierarkin gäller för både medlemsstaterna och deras medborgare.

85 Den franska regeringen anser att det saknas anledning att fråga hur artikel 29 EG skall tolkas avseende nationella bestämmelser enligt vilka ursprungsbeteckningen Grana Padano förbehålls ost som rivits inom produktionsområdet, eftersom dessa bestämmelser har godkänts genom förordning nr 1107/96.

86 Domstolen erinrar i detta avseende om att förbudet mot kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan enligt fast rättspraxis inte bara gäller för nationella åtgärder, utan även för åtgärder som gemenskapsinstitutionerna vidtar (se bland annat dom av den 25 juni 1997 i mål C-114/96, Kieffer och Thill, och av den 13 september 2001 i mål C-169/99, Schwarzkopf, REG 2001, s. I-5901, punkt 37).

87 Såsom domstolen har konstaterat i punkt 26 i förevarande dom, avser produktspecifikationen för PDO Grana Padano uttryckligen dekretet av den 4 november 1991 avseende de krav som skall iakttas enligt nationella bestämmelser i den mening som avses i artikel 4.2 i i förordning nr 2081/92. Då PDO Grana Padano registreras genom förordning nr 1107/96, uppställs det således i denna förordning som krav, för att PDO Grana Padano skall få användas för riven ost som saluförs, att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet.

88 Av de skäl som anges i punkterna 40—43 i förevarande dom, som i tillämpliga delar gäller även beträffande den aktuella frågan, anser domstolen att den omständigheten att det för användningen av PDO Grana Padano för riven ost som saluförs uppställs krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG.

Huruvida kravet att produkten omedelbart skall rivas och förpackas inom produktionsområdet är berättigat

89 I produktspecifikationen för PDO Grana Padano definieras, genom de krav som skall iakttas enligt de nationella bestämmelser som den hänvisar till, nämligen dekretet av den 4 november 1991, på ett detaljerat sätt de krav som den rivna osten som saluförs under PDO:n skall uppfylla. I dessa krav ingår särskilt en skyldighet att omedelbart riva och förpacka osten inom produktionsområdet.

90 Av de skäl som anges i punkterna 47—66 i förevarande dom, som i tillämpliga delar gäller även beträffande den fråga som nu prövas, anser domstolen att den omständigheten att det för användningen av PDO Grana Padano uppställs ett krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet kan anses berättigad och således förenlig med artikel 29 EG.

Huruvida kravet att osten skall rivas och förpackas omedelbart inom produktionsområdet kan åberopas gentemot ekonomiska aktörer

91 Domstolen erinrar om att enligt artikel 249 andra stycket EG skall en förordning, vilken har allmän giltighet, vara till alla delar bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat.

92 I detta avseende ger den enskilda inte endast rättigheter utan även skyldigheter, som dessa kan göra gällande gentemot andra enskilda vid de nationella domstolarna.

93 Rättssäkerheten kräver emellertid att en gemenskapsrättslig reglering möjliggör för dem som berörs därav att få kännedom om den exakta omfattningen av sina skyldigheter enligt regleringen (se dom av den 1 oktober 1998 i mål C-209/96, Förenade kungariket mor kommissionen, REG 1998, s. I-5655, punkt 35).

94 I tolfte skälet i förordning nr 2081/92 anges att för att en ursprungsbeteckning skall åtnjuta skydd i varje medlemsstat måste den registreras på gemenskapsnivå. Registreringen skall också ge information till dem som sysslar med handel samt till konsumenter.

95 Det föreskrivs emellertid inte att produktspecifikationen eller delar av den skall offentliggöras inom ramen för ett förenklat förfarande.

96 I förordning nr 1107/96 föreskrivs endast att beteckningen Grana Padano skall registreras som PDO enligt artikel 17 i förordning nr 2081/92.

97 Då registreringen görs enligt denna förordning uppställs därmed på gemenskapsnivå det krav som anges i produktspecifikationen, enligt vilket den salufördа rivna osten, för att PDO:n skall få användas för den, skall rivas och förpackas inom produktionsområdet. Detta krav innebär en skyldighet för tredje parter att inte göra detta, vilket kan beläggas med civilrättsliga sanktionsåtgärder och till och med straffrättslig påföljd.

98 Såsom emellertid alla de som har uttalat sig i denna fråga har medgett under förfarandet, omfattar det skydd som ges av en PDO vanligen inte sådana åtgärder

som rivning och förpackning av produkten. Dessa åtgärder är endast förbjudna för utomstående utanför produktionsområdet om det uttryckligen finns ett krav på detta i produktspecifikationen.

99 Under dessa villkor krävdes enligt rättssäkerhetsprincipen att kravet i fråga bringades till utomståendes kännedom genom lämpligt offentliggörande i gemenskapslagstiftningen. Ett sådant offentliggörande skulle ha kunnat göras genom att detta krav angavs i förordning nr 1107/96.

100 Eftersom nämnda utomstående inte fått kännedom om nämnda krav, kan det inte åberopas gentemot dem vid en nationell domstol, vare sig för att de skall ådömas en straffrättslig påföljd eller inom ramen för ett civilrättsligt förfarande.

101 Rättssäkerhetsprincipen utesluter emellertid inte att kravet i fråga enligt den nationella domstolen skall anses kunna åberopas gentemot sådana aktörer som Ravil, som rivit och förpackat produkten under perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft, om denna domstol anser att dekretet av den 4 november 1991 under denna period var tillämpligt enligt avtalet mellan Frankrike och Italien och kunde åberopas gentemot de berörda rättssubjekten enligt nationella bestämmelser om offentliggörande.

102 Sådana aktörer skulle, vid tidpunkten då förordning nr 1107/96 trädde i kraft, kunna ha haft kännedom om det omtvistade kravet, vilket uppställdes genom dekretet av den 4 november 1991. De kan således även inom ramen för gemenskapsbestämmelserna om PDO antas känna till det krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet som uppställs för beteckningen Grana Padano, som tidigare var "skyddad på nationell nivå", i den mening som avses i artikel 17.1 i förordning nr 2081/92, i Republiken Italien och som varit registrerad som sådan enligt denna förordning på begäran av nämnda medlemsstat.

103 Domstolen anser således att kravet på att osten Grana Padano skall rivas och förpackas inom produktionsområdet inte kan åberopas gentemot ekonomiska aktörer om det inte har kommit till deras kännedom genom lämpligt offentliggörande i gemenskapslagstiftningen, vilket hade kunnat ske genom att kravet hade angivits i förordning nr 1107/96. Rättssäkerhetsprincipen utesluter emellertid inte att kravet i fråga av den nationella domstolen anses kunna åberopas gentemot aktörer som rivit och förpackat produkten under perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft, om denna domstol anser att dekretet av den 4 november 1991 under denna period var tillämpligt enligt avtalet mellan Frankrike och Italien och kunde åberopas gentemot de berörda rättssubjekten enligt nationella bestämmelser om offentliggörande.

104 Vad beträffar de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om skydd för PDO skall tolkningsfrågan besvaras enligt följande:

Förordning nr 2081/92 skall tolkas på så sätt att den inte hindrar att det för användningen av en PDO uppställs ett krav på att åtgärder som rivning och förpackning av produkten skall ske inom produktionsområdet, då ett sådant krav föreskrivs i produktspecifikationen.

Den omständigheten att det för användningen av PDO Grana Padano för riven ost som saluförs uppställs ett krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG, men kan anses berättigad och följaktligen förenlig med nämnda bestämmelse.

Kravet i fråga kan emellertid inte åberopas gentemot ekonomiska aktörer om det inte har kommit till deras kännedom genom lämpligt offentliggörande i gemenskapslagstiftningen. Rättssäkerhetsprincipen utesluter emellertid inte att kravet i fråga av den nationella domstolen anses kunna åberopas gentemot

aktörer som rivit och förpackat produkten under perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft, om denna domstol anser att dekretet av den 4 november 1991 under denna period var tillämpligt enligt avtalet mellan Frankrike och Italien och kunde åberopas gentemot de berörda rättssubjekten enligt nationella bestämmelser om offentliggörande.

Rättegångskostnader

105 De kostnader som har förorsakats den franska, den spanska och den italienska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga som genom beslut av den 19 december 2000 har ställts av Cour de cassation — följande dom:

1) **Vad beträffar perioden innan kommissionens förordning (EG) nr 1107/96 av den 12 juni 1996 om registrering av geografiska beteckningar och ursprungs-**

beteckningar enligt förfarandet i artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 trädde i kraft, skall artikel 29 EG tolkas på så sätt att den inte utgör hinder mot att ett avtal som ingåtts mellan två medlemsstater, A och B, såsom avtalet mellan Republiken Frankrike och Republiken Italien om skydd av ursprungsbeteckningar, härkomstbeteckningar och beteckningar på vissa varor, som undertecknades i Rom den 28 april 1964, medför att nationell lagstiftning i medlemsstat B, såsom den som den nationella domstolen avser, enligt vilken — i fråga om saluförd riven ost — ursprungsbeteckningen för en ost som är skyddad i medlemsstat B är förbehållen ost som rivits och förpackats i produktionsområdet, blir tillämplig i medlemsstat A.

2) Rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska [beteckningar] och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, i dess ändrade lydelse enligt akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen, skall tolkas på så sätt att den inte hindrar att det för användningen av en skyddad ursprungsbeteckning uppställs ett krav på att åtgärder som rivning och förpackning av produkten skall ha skett inom produktionsområdet, då ett sådant krav föreskrivs i produktspecifikationen.

3) Den omständigheten att det för användningen av den skyddade ursprungsbeteckningen Grana Padano för riven ost som saluförs uppställs ett krav på att osten skall rivas och förpackas inom produktionsområdet utgör en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG, men kan anses berättigad och följaktligen förenlig med nämnda bestämmelse.

4) Kravet i fråga kan emellertid inte åberopas gentemot ekonomiska aktörer om det inte har kommit till deras kännedom genom lämpligt offentliggörande i

gemenskapslagstiftningen. Rättssäkerhetsprincipen utesluter emellertid inte att kravet i fråga av den nationella domstolen skall anses kunna åberopas gentemot aktörer som rivit och förpackat produkten under perioden innan förordning nr 1107/96 trädde i kraft, om denna domstol anser att dekretet av den 4 november 1991 under denna period var tillämpligt enligt det ovannämnda avtalet mellan Republiken Frankrike och Republiken Italien och kunde åberopas gentemot de berörda rättssubjekten enligt nationella bestämmelser om offentliggörande.

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Wathelet
Schintgen	Timmermans	Gulmann
Edward	Jann	Skouris
Macken		Colneric
von Bahr		Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 20 maj 2003.

R. Grass	G.C. Rodríguez Iglesias
Justitiesekreterare	Ordförande